

Datum van
inontvangstneming

:

16/06/2016

Zaak C-266/16

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

13 mei 2016

Verwijzende rechter:

High Court of Justice of England and Wales, Queen's Bench Division (Administrative Court) (Verenigd Koninkrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

27 april 2016

Verzoekende partij:

Western Sahara Campaign UK

Verwerende partijen:

Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs („HMRC”)

Secretary of State For Environment, Food and Rural Affairs

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Verzoeker voert aan dat overeenkomsten betreffende landbouwproducten en visserij, die de Europese Gemeenschap met Marokko heeft gesloten, ongeldig zijn, voor zover deze overeenkomsten betrekking hebben op producten die afkomstig zijn uit de Westelijke Sahara of op viswateren in de Westelijke Sahara, omdat deze in strijd zijn met het internationale recht en de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties en daarmee ook met artikel 3, lid 5, VEU, en dat de (daadwerkelijke of mogelijke) toepassing van deze overeenkomsten door het Verenigd Koninkrijk daarom onrechtmatig is.

Voorwerp en rechtsgrondslag van het prejudiciële verzoek

De verwijzing is krachtens artikel 267 VWEU ingediend en betreft te geldigheid van EU-handelingen, namelijk twee overeenkomsten die met het Koninkrijk

Marokko zijn gesloten: de Euro-mediterrane Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en het Koninkrijk Marokko, anderzijds (hierna: „associatieovereenkomst”); en de Partnerschapsovereenkomst inzake visserij („POV”) tussen de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Marokko. De aan de orde zijnde kwesties zijn vergelijkbaar met die waarover het Gerecht (Achtste kamer) in het arrest van 10 december 2015, *Front Polisario/Raad*, T-512/12, EU:T:2015:953 (in hoger beroep: C-104/16) heeft geoordeeld.

Prejudiciële vragen

- (1) Hebben de verwijzingen naar „Marokko” in de artikelen 9, 17 en 94 van de Euro-mediterrane Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en het Koninkrijk Marokko, anderzijds (PB 2000, L 70, blz. 2) („associatieovereenkomst”), goedgekeurd bij besluit 2000/204/EG, EGKS van de Raad en de Commissie, en in Protocol nr. 4 bij deze overeenkomst, enkel betrekking op het soevereine grondgebied van Marokko, zoals dat is erkend door de Verenigde Naties en de Europese Unie („EU”), waardoor is uitgesloten dat producten die afkomstig zijn uit de Westelijke Sahara bij invoer in de EU overeenkomstig de associatieovereenkomst met vrijstelling van douanerechten worden toegelaten?
- (2) Indien producten die afkomstig zijn uit de Westelijke Sahara bij invoer in de EU overeenkomstig de associatieovereenkomst met vrijstelling van douanerechten worden toegelaten, is de associatieovereenkomst dan geldig, gelet op het vereiste krachtens artikel 3, lid 5, van het Verdrag betreffende de Europese Unie om bij te dragen tot de eerbiediging van belangrijke beginselen van internationaal recht en de inachtneming van de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties, en gelet op de vraag in hoeverre de associatieovereenkomst ten gunste van en namens het Saharawivolk overeenkomstig diens wensen is gesloten, en/of in overleg met diens erkende vertegenwoordigers?
- (3) Is de Partnerschapsovereenkomst inzake visserij tussen de EU en het Koninkrijk Marokko (zoals goedgekeurd en uitgevoerd bij verordening nr. 764/2006 van de Raad, besluit 2013/785/EU van de Raad en verordening nr. 1270/2013 van de Raad) geldig, gelet op het vereiste krachtens artikel 3, lid 5, van het Verdrag betreffende de Europese Unie om bij te dragen tot de eerbiediging van belangrijke beginselen van internationaal recht en de inachtneming van de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties, en gelet op de vraag in hoeverre de Partnerschapsovereenkomst ten gunste van en namens het Saharawivolk overeenkomstig diens wensen is gesloten, en/of in overleg met diens erkende vertegenwoordigers?

- (4) Is [verzoeker] gerechtigd om de geldigheid van EU-handelingen te betwisten op grond van vermeende schending van internationaal recht door de EU, in het bijzonder gelet op:
- a. het feit dat, hoewel [verzoeker] ingevolge het nationale recht procesbevoegdheid heeft om de geldigheid van EU-handelingen te betwisten, hij zich niet op rechten uit hoofde van EU-recht beroept; en/of
 - b. het beginsel uit de uitspraak *Case of the Monetary Gold Removed from Rome in 1943* (ICJ Reports 1954), waaruit volgt dat het Internationaal Gerechtshof geen uitspraak mag doen die de handelwijze van een staat in twijfel trekt of afbreuk doet aan diens rechten, wanneer deze staat niet voor het Gerechtshof verschijnt en er niet mee heeft ingestemd door de beslissingen van het Gerechtshof te worden gebonden?

Aangevoerde bepalingen van EU-recht

Artikel 3, lid 5, VEU.

Euro-mediterrane Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en het Koninkrijk Marokko, anderzijds (PB 2000, L 70, blz. 2) (hierna: „associatieovereenkomst”), in het bijzonder de artikelen 9, 17, 29 en 94 daarvan, en de artikelen 2, lid 2, 6, lid 4, 17, 18 en 33, lid 1 van Protocol nr. 4 bij deze overeenkomst.

Verordening (EG) nr. 764/2006 van de Raad van 22 mei 2006 betreffende de sluiting van een Partnerschapsovereenkomst inzake visserij tussen de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Marokko (PB 2006, L 141, blz. 1), en de Partnerschapsovereenkomst inzake visserij (hierna: „POV”) (PB 2006, L 141, blz. 4), in het bijzonder de artikelen 1, 2, 5, lid 1 en 11 van de POV.

Besluit 2013/785/EU van de Raad van 16 december 2013 betreffende de sluiting, namens de Europese Unie, van het tussen de Europese Unie en het Koninkrijk Marokko overeengekomen Protocol tot vaststelling van de vangstmogelijkheden en de financiële tegenprestatie waarin is voorzien bij de Partnerschapsovereenkomst inzake visserij tussen de Europese Unie en het Koninkrijk Marokko (PB 2013, L 349, blz. 1) en dat Protocol (PB 2013, L 328, blz. 2) (hierna: „Protocol 2013”), in het bijzonder artikel 3 en artikel 6, leden 2, 5 en 6 van Protocol 2013.

Verordening (EU) nr. 1270/2013 van de Raad van 15 november 2013 betreffende de verdeling van de vangstmogelijkheden krachtens het tussen de Europese Unie en het Koninkrijk Marokko overeengekomen Protocol tot vaststelling van de

vangstmogelijkheden en de financiële tegenprestatie waarin is voorzien bij de Partnerschapsovereenkomst inzake visserij tussen de Europese Unie en het Koninkrijk Marokko (PB 2013, L 328, blz. 40).

Arresten Commissie e.a./ Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P en C-595/10 P, EU:C:2013:518; Air Transport Association of America e.a., C-366/10, EU:C:2011:864; Leur-Bloem, C-28/95, EU:C:1997:369; Brita, C-386/08, EU:C:2010:91; Odigitria/Raad en Commissie, T-572/93, EU:T:1995:131.

Aangevoerde bepalingen van internationaal recht

Artikel 73 van het Handvest van de Verenigde Naties, en VN Resolutie 1514:Verklaring inzake het verlenen van onafhankelijkheid aan gekoloniseerde landen en volkeren.

Internationaal Gerechtshof, Advies Westelijke Sahara, 16 oktober 1975.

Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee, artikelen 55 en 56.

Artikelen 41 en 42 van de artikelen inzake de aansprakelijkheid van internationale organisaties (als uitdrukking van het internationale gewoonterecht), van de Commissie voor Internationaal Recht.

Uitspraken van het Internationaal Gerechtshof van 15 juni 1954, Case of the Monetary Gold Removed from Rome in 1943, en van 30 juni 1995, Oost Timor (Portugal / Australië).

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 In 1884 werd Spanje erkend als de koloniale macht in een afgebakend gebied van de Westelijke Sahara dat ondanks het feit dat het door een inheemse bevolkingsgroep bewoond werd, als res nullius werd beschouwd. Volgende op VN resolutie 1514, verklaarde het Speciale Comité over de dekolonisatie van de VN de Westelijke Sahara als een niet-zelfbesturend gebied, dat gedekoloniseerd moet worden. In 1965 heeft de Algemene Vergadering een resolutie aangenomen waarin Spanje werd verzocht tot dekolonisatie over te gaan. Spanje werd verzocht een referendum te organiseren ten aanzien van de onafhankelijkheid. In 1974 bleek uit een volkstelling dat er bijna 74 000 mensen in de Westelijke Sahara woonden.
- 2 De stelling van Marokko dat het vóór de Spaanse kolonisatie historische banden met het gebied had, is door het Internationaal Gerechtshof in het advies van 16 oktober 1975 verworpen. Er is nooit een referendum ten aanzien van de politieke toekomst van de Westelijke Sahara gehouden. In november 1975 hield Marokko een „Groene Mars”, waarbij zo’n 350 000 Marokkaanse burgers het

gebied van de Westelijke Sahara introkken. Daarop ondertekende Spanje een overeenkomst met Marokko en Mauritanië waarbij het noordelijke deel, dat twee derde van het gebied beslaat, onder Marokkaans gezag en het zuidelijke deel, dat een derde van het gebied beslaat, onder Mauritaans gezag werd gebracht. In december 1975 trokken Marokkaanse troepen de Westelijke Sahara binnen en zij zijn daar gebleven.

- 3 De Frente Polisario (ook wel Front Polisario) is in april 1973 opgericht met als doel de verkrijging van onafhankelijkheid van de Westelijke Sahara. Het riep zichzelf uit tot de erkende vertegenwoordiger van het volk van de Westelijke Sahara en was betrokken bij gewapende conflicten met de Marokkaanse regering tot er in september 1991 een staakt-het-vuren werd overeengekomen onder auspiciën van de VN. In 1979 deed Mauritanië afstand van iedere aanspraak op enig deel van de Westelijke Sahara en Marokko bezette het zuidelijke deel – een derde van het gebied. In 1976 riep de Frente Polisario het bestaan van de Democratische Arabische Republiek Sahrawi (hierna: „DARS”) uit. In 1982 werd DARS lid van de Organisatie van Afrikaanse Eenheid (hierna: „OAE”).
- 4 De Marokkaanse autoriteiten zijn beschuldigd van zware mensenrechtenschendingen tegen de inheemse bevolking van de Westelijke Sahara. Een aanzienlijk deel van deze bevolking is verdreven. Sommigen bevinden zich in vluchtelingenkampen in Algerije. Er zijn ook meldingen van discriminatie jegens de inheemse Saharanen ten gunste van Marokkaanse burgers in het bedrijfsleven en in werkgelegenheid, en in het politieke taalgebruik. De VN, de OAE, de lidstaten van de Europese Unie en de Unie zelf erkennen geen van allen dat Marokko de jure aanspraak heeft op soevereiniteit of op bezetting. De VN beschouwt de Westelijke Sahara als een niet-zelfbesturend gebied waar het proces van zelfbeschikking nog moet worden voltooid.
- 5 Wat het begrip „grondgebied van Marokko” (artikel 94 van de associatieovereenkomst) ook betekent, landbouwproducten die afkomstig zijn uit de Westelijke Sahara zijn met vrijstelling van douanerechten in het Verenigd Koninkrijk ingevoerd op grond van een verklaring door middel van EUR.1-certificaten dat deze producten van oorsprong uit Marokko komen.
- 6 HMRC, de verantwoordelijke autoriteit van het Verenigd Koninkrijk, heeft geen gebruik gemaakt van haar bevoegdheid om een onderzoek in te stellen naar en nadere vragen te stellen over de aangegeven plaats van herkomst van deze producten. HMRC staat preferentiële tariefbehandeling toe ten aanzien van goederen die afkomstig zijn uit de Westelijke Sahara overeenkomstig de door de Europese Commissie op de 206e vergadering van het Comité douanewetboek van de Europese Commissie – afdeling oorsprong (2013) gegeven richtsnoeren zodat (1) het verenigbaar is met internationaal recht dat ten aanzien van goederen afkomstig uit de Westelijke Sahara om een preferentiële tariefbehandeling wordt verzocht, mits er geen bewijs is dat Marokko bij de export van deze goederen in strijd met de belangen van de Westelijke Sahara handelt; en (2) indien ten aanzien

van goederen afkomstig uit de Westelijke Sahara om een preferentiële tariefbehandeling wordt verzocht, de juiste landcode voor het EUR.1 certificaat „MA” (namelijk Marokko) is.

- 7 In het geval lidstaten vergunningen hebben verleend aan schepen om in de „Marokkaanse visserijzone” (zoals omschreven in artikel 2 van de POV) te vissen, heeft deze visserij plaatsgevonden in de territoriale wateren van de Westelijke Sahara en zijn vangsten aangeland en haventarieven aan de Marokkaanse autoriteiten betaald in havens die gelegen zijn in de Westelijke Sahara. Wat de POV en het Protocol 2013 betreft is aan het Verenigd Koninkrijk weliswaar ingevolge verordening nr. 1270/2013 een quota toegekend, maar zijn er geen belangrijke visvergunningen door de autoriteiten van het Verenigd Koninkrijk aan schepen van het Verenigd Koninkrijk verleend om delen van dit quota te gebruiken.
- 8 Het antwoord van de Commissie op vragen die door leden van het Europees Parlement zijn gesteld, wordt weergegeven in het gezamenlijke antwoord dat in juni 2011 door de hoge vertegenwoordiger, barones Ashton, namens de Europese Commissie is gegeven:

„...Ingevolge het standpunt van de Verenigde Naties inzake deze kwestie, waarbij de EU zich aansluit, wordt de Westelijke Sahara beschouwd als een ‚niet-zelfbesturend gebied’ en Marokko als de feitelijke bestuurlijke macht. Voor zover op de export van producten van de Westelijke Sahara ‚de facto’ handelspreferenties worden toegepast, beschouwt het internationale recht de activiteiten die verband houden met natuurlijke hulpbronnen die door een besturende macht in een niet-zelfbesturend gebied worden ondernomen, als wettig zolang ze niet in strijd met de behoeften, belangen en voordelen van de bevolking van dat gebied worden ondernomen. Het de facto bestuur van Marokko in de Westelijke Sahara is wettelijk verplicht deze beginselen van internationaal recht na te leven. Hetzelfde geldt voor de voorgenomen Overeenkomst betreffende liberalisering van de handel in landbouwproducten en visserijproducten, waarbij het hoofdstuk inzake handel van de associatieovereenkomst zou worden gewijzigd...”

- 9 Verzoeker is een onafhankelijke vrijwilligersorganisatie die in 1984 is opgericht met het doel de erkenning van het recht op zelfbeschikking en onafhankelijkheid van het Saharawivolk van de Westelijke Sahara te steunen en om de bewustwording ten aanzien van deze kwesties te vergroten. De eerste verweerder, de Commissioners for Her Majesty’s Revenue and Customs („HMRC”), is de overeenkomstig de toepasselijke wetgeving van de Europese Unie verantwoordelijke autoriteit ten aanzien van douanecontroles in het Verenigd Koninkrijk. De tweede verweerder, de Secretary of State for the Environment, Food and Rural Affairs (staatssecretaris van milieubeheer, voedselvoorziening en plattelandzaken) heeft het beleidstoezicht over de tenuitvoerlegging van de EU-wetgeving inzake visquota’s in het Verenigd Koninkrijk.

- 10 Verzoeker heeft een procedure bij de verwijzende rechter aanhangig gemaakt. Ten aanzien van de HMRC stelt verzoeker de preferentiële voorkeursbehandeling ter discussie die wordt gehanteerd ten aanzien van goederen die uit de Westelijke Sahara afkomstig zijn en die als zijnde van „Marokkaanse” oorsprong worden gecertificeerd. Ten aanzien van de staatssecretaris betwist verzoeker de beoogde toepassing van de POV ten aanzien van visserij in de territoriale wateren van de Westelijke Sahara. Na een uitspraak van de verwijzende rechter van 19 oktober 2015 (<http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Admin/2015/2898.html>), wordt een verzoek om een prejudiciële beslissing ingediend bij het Hof van Justitie, dat als enige bevoegd is om te oordelen dat de betwiste EU-handelingen ongeldig zijn.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

Argumenten van verzoeker

- 11 De Europese Unie moet bij de uitoefening van haar bevoegdheden het internationale recht, waaronder de geldende regels van het internationale gewoonterecht, eerbiedigen.
- 12 Zowel de associatieovereenkomst als de POV zijn geheel dan wel gedeeltelijk ongeldig, omdat ze in strijd zijn met artikel 3, lid 5, VEU en/of algemene beginselen van EU-recht, voor zover beide overeenkomsten in strijd zijn met internationaal publiekrecht, waaronder het toepasselijke internationaal gewoonterecht. De volgende beginselen van internationaal publiekrecht worden geschonden: (i) het beginsel van territoriale soevereiniteit en het recht op zelfbeschikking; (ii) de verplichtingen zoals neergelegd in artikel 73 van het Handvest van de VN; (iii) de artikelen 55 en 56 van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee; (iv) de verplichting uit het internationale gewoonterecht die geldt voor staten en internationale organisaties om ernstige schendingen van een dwingende norm van internationaal recht te beëindigen en de situatie die door een schending van een dergelijke norm is ontstaan, niet te erkennen, en (v) de verplichting uit het internationale gewoonterecht om het begaan van een internationaal onrechtmatige handeling niet te bevorderen of te steunen.
- 13 De Commissie heeft, door het sluiten van de overeenkomsten, nagelaten om het internationale gewoonterecht toe te passen en daarmee onrechtmatig gehandeld. De POV en de associatieovereenkomst zijn in strijd met de verplichtingen die het Handvest van de Verenigde Naties aan de lidstaten oplegt en die ingevolge artikel 3, lid 5, VEU bindend zijn voor de Europese Unie. Marokko heeft het grondgebied van de Westelijke Sahara bezet en beweert dat het deel uitmaakt van zijn soevereine grondgebied, ondanks besluiten van de Verenigde Naties en het Internationaal Gerechtshof dat de bevolking van de Westelijke Sahara het recht op zelfbeschikking heeft. Er is geen bewijs dat de Marokkaanse autoriteiten pogen om uit eigen beweging overeenkomstig de POV voordelen aan met name het

Saharawivolk te verlenen. Dergelijke voordelen worden ook niet in overleg met dat volk of in overeenstemming met diens wensen toegekend. Verder is het Saharawivolk voorafgaande aan de sluiting van de VOP of de vernieuwing daarvan niet geraadpleegd om te waarborgen dat het door de VOP opgezette kader voor het gebruik van de natuurlijke hulpbronnen van de Westelijke Sahara in overeenstemming was met diens wensen ten aanzien van de manier waarop deze hulpbronnen zouden worden gebruikt en de voordelen zouden worden verspreid.

- 14 De „Marokkaanse visserijzone” zou moeten betekenen dat wateren die niet „onder de soevereiniteit of jurisdictie van het Koninkrijk Marokko vallen”, hiervan zijn uitgesloten.
- 15 De associatieovereenkomst, en in het bijzonder de artikelen 9 en 94 daarvan, en de artikelen 2, lid 2, 6, 7 en 13 van Protocol nr. 4 bij deze overeenkomst, staat in de weg aan een preferentiële tariefbehandeling ten aanzien van producten die afkomstig zijn van buiten de territoriale grenzen van Marokko, zoals bepaald in het internationale recht.
- 16 De HMRC heeft ingevolge artikel 33 van Protocol nr. 4 van de associatieovereenkomst de verplichting om controles uit te voeren van de EUR.1 certificaten die door de Marokkaanse autoriteiten ten aanzien van producten afkomstig uit de Westelijke Sahara zijn afgegeven.

Argumenten van verweerders

- 17 Zelfs indien Marokko het recht op zelfbeschikking van het volk van de Westelijke Sahara niet heeft gerespecteerd, is dat volgens het EU-recht onvoldoende voor de ongeldigheid van de associatieovereenkomst en de POV. Verzoeker is er niet in geslaagd aan te tonen dat de EU-instellingen de niet-naleving door Marokko van een dwingende norm van het internationale gewoonterecht hebben erkend of gesteund.
- 18 In het bijzonder hebben de EU-instellingen terecht de conclusie getrokken dat de voortdurende bezetting door Marokko van het grondgebied van de Westelijke Sahara er ingevolge het internationale recht niet aan in de weg stond dat overeenkomsten inzake de exploitatie van de natuurlijke hulpbronnen van het betreffende grondgebied werden gesloten. De Europese Unie neemt deel aan de overeenkomsten op grond van de vooronderstelling dat Marokko de belangrijke verplichtingen in acht moet nemen die een bestuurlijke macht ten aanzien van een volk van een niet-zelfbesturend gebied heeft.
- 19 Het standpunt van de Europese Unie is dat de overeenkomsten, voor zover zij betrekking hebben op de Westelijke Sahara, ten goede moeten komen aan de bevolking van de Westelijke Sahara. De Europese Unie handelt te goeder trouw bij het toezicht op de naleving van deze verplichtingen door Marokko. Met betrekking tot de verdeling van voordelen ingevolge de POV, zijn de Europese Unie en Marokko bijvoorbeeld een uitvoerig model voor het toezicht over de

verdeling van voordelen overeengekomen, en Marokko is verplicht om te voldoen aan de rapportageverplichting om sectorale steunfondsen te ontvangen die door de Europese Unie ingevolge de overeenkomst worden betaald en die op een aantal locaties in de Westelijke Sahara zullen worden ingezet. De in de POV vastgelegde regulering van visserijactiviteiten is in het algemeen belang.

- 20 Het is de vraag of (1) verzoeker procesbevoegdheid heeft bij het Hof van Justitie, gelet op het feit dat verzoeker zich niet op rechten ingevolge het EU-recht beroept (arrest *Air Transport Association of America*, punt 107); en/of (2) over een vordering die de handelwijze van Marokko betwist, door de rechter uitspraak kan worden gedaan in het geval waarin Marokko niet voor het Hof van Justitie verschijnt en er niet mee heeft ingestemd gebonden te zijn door de beslissingen van dat Hof (zie uitspraak *Monetary Gold Removed from Rome in 1943*).

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 21 Met betrekking tot de uitlegging van de associatieovereenkomst is het de vraag of artikel 94 van de overeenkomst en artikel 6, lid 4, van het Protocol bij de overeenkomst naar producten verwijzen die afkomstig zijn uit Marokko en of Marokko het internationaal erkende soevereine grondgebied van Marokko en zijn bijbehorende territoriale wateren inhoudt.
- 22 De Westelijke Sahara is met betrekking tot zowel de POV als de associatieovereenkomst door de Europese Unie en zijn lidstaten niet erkend als een onafhankelijk grondgebied. Er is geen autonoom orgaan dat jurisdictie uitoefent over de landbouwgronden en de viswateren van de Westelijke Sahara. Ten aanzien van deze onderwerpen is ook geen overeenkomst tussen de Europese Unie en de Frente Polisario tot stand gekomen. De toepassing van de overeenkomsten op alle gebieden waarover Marokko zeggenschap heeft is dan ook niet in strijd met de rechten van een derde staat en de situatie is dan ook niet vergelijkbaar met de uitspraak in het arrest *Brita*, C-386/08, EU:C:2010:91.
- 23 In het geval van een onopgelost territoriaal geschil tussen twee staten is de Commissie niet verplicht om, alvorens een associatieovereenkomst met een van de staten aan te gaan, te proberen een oplossing te vinden (arrest *Odigitria/Raad en Commissie*, T-572/93, EU:T:1995:13), maar de stelling dat de Commissie te allen tijde onverschillig kan blijven ten aanzien van de vraag waar de grenzen van een staat ophouden, in het bijzonder wanneer sprake is van een onrechtmatige bezetting van het grondgebied, zou in strijd zijn met de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties en de beginselen waaraan de Europese Unie gebonden is, hoe ruim de discretionaire bevoegdheid van de Commissie in buitenlandse zaken ook is. Bovendien zou het in strijd zijn met het arrest *Brita* indien de Europese Unie de feitelijke toekenning van rechtsmacht van een staat met betrekking tot de oorsprong van goederen zou accepteren, indien dat in strijd zou zijn met de rechten van een andere staat.

- 24 De internationale gemeenschap in het algemeen en de Europese Unie in het bijzonder erkennen de bewering van Marokko dat de Westelijke Sahara deel uitmaakt van zijn soevereine grondgebied, niet. In deze zaak komt de vraag aan de orde of het rechtmatig is dat de Europese Unie, zijnde een lichaam dat de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties erkent, een overeenkomst met het Koninkrijk Marokko aangaat ten aanzien van een buiten de erkende grenzen van Marokko liggend grondgebied. Het beginsel uit het arrest *Odigitria* heeft betrekking op een andere kwestie.
- 25 De Europese Commissie heeft misschien wel gelijk dat de voortdurende bezetting van het grondgebied van de Westelijke Sahara door Marokko internationaal rechtelijk gezien niet uitsluit dat er overeenkomsten inzake de exploitatie van natuurlijke hulpbronnen in de Westelijke Sahara worden gesloten. De inhoudelijke vraag in deze zaak is of de betrokken overeenkomsten strijdig zijn met de beginselen van internationaal recht, waaronder de verplichtingen van een de facto bestuurlijke macht ingevolge artikel 73 van het Handvest van de Verenigde Naties, en of er voldoende rekening is gehouden met de wensen van het volk van de Westelijke Sahara en diens erkende vertegenwoordigers.
- 26 De vraag of de voordelen van de overeenkomsten aan het volk van de Westelijke Sahara toekomen, dient wellicht eerder door de Commissie dan door het Hof van Justitie te worden beoordeeld, maar het is te verdedigen dat de Commissie ten onrechte een standpunt heeft ingenomen waarin de plicht van een bestuurlijke macht om zelfbeschikking te bevorderen, de noodzaak om de vertegenwoordigers van de bevolking van het niet-zelfbesturend gebied te raadplegen, en de noodzaak om te verzekeren dat de exploitatie van de hulpbronnen van de Westelijke Sahara in overeenstemming met diens wensen ten goede komt aan het Saharawivolk, onvoldoende tot uitdrukking komt. Er kan in dit kader worden verwezen naar het advies van 2002 van Hans Corell, juridisch adviseur van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties (<http://www.arso.org/UNlegaladv.htm>), inzake de wettigheid van contracten die door Marokko met buitenlandse ondernemingen zijn gesloten ten aanzien van de exploratie van minerale bronnen in de Westelijke Sahara.
- 27 Het Hof van Justitie dient wellicht te oordelen over de toepasselijkheid van het beginsel in *Case of the Monetary Gold Removed from Rome in 1943* (dat erop neerkomt dat het Internationaal Gerechtshof geen uitspraak mag doen die de handelwijze van een staat in twijfel trekt of afbreuk doet aan diens rechten, wanneer deze staat niet voor het Internationaal Gerechtshof verschijnt en er niet mee heeft ingestemd door de beslissingen van dat Gerechtshof te worden gebonden). Indien het Hof van Justitie deze vraag beoordeeld, dan dient het wellicht ook te beoordelen of het nuttig effect van artikel 3, lid 5, VEU wordt ondermijnd indien het Hof zich onbevoegd dient te verklaren terwijl er een serieuze kwestie ten aanzien van de naleving van het internationaal recht door een derde staat is ontstaan.